

Женевска конвенција о статусу избеглица 1951

Конвенција о статусу избеглица која је сачињена 28 јула 1951 године а ступила на снагу 22. априла 1954, представља основни документ којим се регулише статус избеглице, односно на основу које се процењују околности, и на основу којих се утврђује да ли неко лице испуњава услове за стицање статуса избеглице. Имајући у виду да су Конвенцијом обухваћена само она лица која су постала избеглице услед догађаја који су се десили пре 1. јануара 1951.године, да су након доношења ове Конвенције наступили одређени догађаји који су условили настанак нових избеглица, као и захтев да се пружи једнака заштита и третман према свим избеглицама, јавила се потреба за доношењем таквог документа који ће надоместити инедостатак саме Конвенције. Тачније, 04. априла 1967 године ступио је на снагу Протокол о статусу избеглица, тако да приступањем овом протоколу државе се обавезују да ће примењивати одредбе садржане у Конвенцији 1951.године према лицима са статусом избеглице, али тако што се утврђивање да ли неко лице испуњава услове са признање статуса избеглице неће ценити само у односу на догађаје који су де одиграли пре 1.јануара 1951 године, већ и на све доцније догађаје. Овим документом се условно речено проширује примена саме конвенције 1951, али Протокол остаје независан документ, тако да приступ истом није ограничен само на државе потписнице Конвенције 1951, чиме је проширена и пружена заштитаи оним лицима која се налазе у земљи оја није потписница Конвенције 1951.

Такође, статус избеглице може стећи и лице (без обзира да ли се налази у земљи која приступила Конвенцији 1951 и Протоколу 1967) које задовољава критеријуме Статута УНХЦР, па се таква лица називају мандатним избеглицама, тј. иста потпадају под мандат Високог комесаријата за избеглице Уједињених нација.

Женевска конвенција о статусу избеглица 1951

Глава I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Дефиниција израза "избеглица"

А

У смислу ове конвенције, израз "избеглица" ће се примењивати на свако лице:

1) које се сматрало као избегло лице сходно аранжманима од 12 маја 1926 и 30 јуна 1928 године, или сходно конвенцијама од 28 октобра 1933 и од 10 фебруара 1938 године и Протоколу од 14 септембра 1939 године, или пак сходно Уставу Међународне организације за избеглице.

Одлуке о неизборности које је донела Међународна организација за избеглице за време трајања њеног мандата не спречавају да се својство избеглице признаје лицима која испуњавају услове предвиђене у параграфу 2 овог одељка;

2) које се, услед догађаја насталих пре 1 јануара 1951 године и бојећи се оправдано да ће бити прогоњено због своје расе, своје вере, своје националности, своје припадности некој социјалној групи или својих политичких мишљења, нађе изван земље чије држављанство оно има и које не жели или, због тога страха, неће да тражи заштиту те земље; или које, ако нема држављанства а налази се изван земље у којој је имало своје стално место боравка услед таквих догађаја, не може или, због страха, не жели да се у њу врати.

У случају кад се ради о лицу које има више од једног држављанства израз "земље чије држављанство оно има" односи се на сваку земљу чије држављанство то лице има. Неће се сматрати да је лишено заштите земље чије држављанство оно има, свако лице које, без оправданог разлога основаног на оправданом страховању, није тражило заштиту једне од земаља чије држављанство оно има.

Б

1) У смислу ове конвенције, речи "догађаји настали пре 1 јануара 1951 године" које се налазе у члану 1, одељак А, могу се разумети као

а) "догађаји настали пре 1 јануара 1951 године у Европи", или

б) "догађаји настали пре 1 јануара 1951 године у Европи или другде";

и свака држава ће, приликом потписивања, ратификације или приступања, дати изјаву којом ће прецизирати значај који даје том изразу у погледу обавеза које узима на себе на основу ове конвенције.

2) Свака Држава уговорница која је усвојила образац а) може у свако доба проширити своје обавезе усвајајући образац б) нотификацијом упућеном Генералном секретару Уједињених нација.

Ц

Ова конвенција ће, у доле наведеним случајевима, престати да се примењује на свако лице на које се односе одредбе горњег одељка А:

- 1) ако је оно добровољно поново тражило заштиту земље чије држављанство оно има; или
- 2) ако је, пошто је изгубило држављанство те земље, оно поново добровољно примило;
или
- 3) ако је стекло ново држављанство и ужива заштиту земље чије је држављанство стекло;
или
- 4) ако се добровољно вратило да би се настанило у земљи коју је напустило или изван које је живело из страха да ће бити прогоњено; или
- 5) ако, пошто су околности услед којих је оно било признато за избеглицу престале да постоје оно не може и даље да одбија тражити заштиту земље чије држављанство има;

подразумевајући, међутим, да се одредбе овога параграфа неће примењивати на сваког избеглицу о коме је реч у параграфу 1 одељка А овога члана који може, ради одбијања тражења заштите земље чије држављанство има, навести категоричне разлоге о ранијим прогонима;

- 6) кад се ради о лицу које нема држављанство, ако је, пошто су околности услед којих је оно било признато за избеглицу престале да постоје, оно у стању да се врати у земљу у којој је имало уобичајено место боравка.

Подразумевајући, међутим, да се одредбе овога параграфа неће примењивати на сваког избеглицу о коме је реч у параграфу 1 одељка А овога члана који може, да би одбио да се врати у земљу у којој је имао уобичајено место боравка, да наведе категоричне разлоге о ранијим прогонима.

Д

Ова конвенција се неће примењивати на лица која сада уживају заштиту или помоћ неког организма или установе Уједињених нација осим Високог комесара Уједињених нација за избеглице.

Кад та заштита или помоћ буде престала из ма ког разлога, а да судбина тих лица није дефинитивно решена, сходно резолуцијама о томе које је усвојила Генерална скупштина Уједињених нација, та лица ће пуноправно моћи да се користе режимом ове конвенције.

Е

Ова конвенција се неће примењивати на лица за које надлежне власти земље у којој је то лице изабрало своје место боравка сматрају да има права и дужности везане за поседовање држављанства те земље.

Ф

Одредбе ове конвенције неће се примењивати на лица за која постоје озбиљни разлози да се мисли:

- а) да су починила злочин против мира, ратни злочин или злочин против човечанства, у смислу међународних инструмената који су израђени за предвиђање одредбе о тим злочинима;
- б) да су починила тежак злочин према међународном праву изван земље која их је прихватила пре него што су у њу примљени као избеглице;
- в) да су крива за поступке који су у супротности са циљевима и начелима Уједињених нација.

Члан 2

Опште обавезе

Сваки избеглица има према земљи у којој се налази дужности које нарочито садрже обавезу да се повинује законима и прописима као и мерама за одржавање јавног реда.

Члан 3

Недискриминација

Државе уговорнице ће примењивати одредбе ове конвенције на избеглице без дискриминације у погледу расе, вере или земље порекла.

Члан 4

Вера

Државе уговорнице ће примењивати према избеглицама на својој територији поступак који ће бити бар исто тако повољан као и поступак који примењују према својим држављанима у погледу слободе вероисповести и у погледу слободе верског васпитања њихове деце.

Члан 5

Права дата независно од ове конвенције

Ни једна одредба ове конвенције не дира у другу права и предности дате избеглицама независно од ове конвенције.

Члан 6

Израз "под истим околностима"

У смислу ове конвенције, израз "под истим околностима" подразумева да сви услови (а посебно они који се односе на трајање и на услове боравка или пребивања) које заинтересовано лице треба да испуни да би могло да ужива

право о коме је реч, треба да се испуне, осим услова које због њихове природе, избеглица не може да испуњава.

Члан 7

Ослобођење од реципроцитета

1. Под резервом повољнијих одредаба предвиђених овом конвенцијом, свака Држава уговорница ће према избеглицама примењивати режим који примењује на странце уопште.
2. После боравка од три године, све избеглице на територији Држава уговорница уживаће ослобођење од законодавног реципроцитета.
3. Свака Држава уговорница ће наставити да избеглицама даје права и предности на које су они већ могли претендовати, у недостатку реципроцитета, на дан ступања на снагу ове конвенције за поменућу државу.
4. Државе уговорнице ће с благонаклоношћу предвидети могућност да избеглицама дају, у недостатку реципроцитета, права и предности осим оних на које могу претендовати на основу параграфа 2 и 3 као и могућност да избеглице које не испуњавају услове о којима је реч у параграфима 2 и 3 могу уживати ослобођење од реципроцитета.
5. Одредбе горњих параграфа 2 и 3 примењују се исто тако на права и предности о којима је реч у чл. 13, 18, 19, 21 и 22 ове конвенције као и на права и предности који нису њоме предвиђени.

Члан 8

Ослобођење од изузетних мера

Кад се ради о изузетним мерама које могу бити предузете против личности, добара или интереса држављана неке одређене државе Државе уговорнице неће примењивати те мере на избеглицу који је формално пореклом из те државе једино због његовог држављанства. Државе уговорнице које због свог законодавства, не могу применити опште начело утврђено у овом члану, одобриће у одговарајућим случајевима ослобођења у корист таквих избеглица.

Члан 9

Привремене мере

Ни једна од одредаба ове конвенције нема за циљ да спречи неку Државу уговорницу, за време рата или у другим тешким и изузетним околностима, да предузме привремено према неком одређеном лицу мере које та држава сматра неопходним за националну безбедност, у очекивању да поменута Држава уговорница установи да је то лице заиста избеглица и да је примена поменутих мера према њему потребна у интересу њене националне безбедности.

Члан 10

Сталност боравка

1. Ако је избеглица био депортован током другог светског рата и транспортован на територију једне од Држава уговорница и у њој пребива, трајање тог принудног боравка рачунаће се као редовно пребивање на тој територији.
2. Ако је неки избеглица био депортован са територије једне Државе уговорнице током другог светског рата и у њу се вратио пре ступања на снагу ове конвенције да би се ту настанио, временски размак који претходи депортовању и онај који долази после депортовања рачунаће се, за сваку сврху за коју је потребно непрекидан боравак као да сачињавају један једини и непрекидан временски размак.

Члан 11

Поморци избеглице

У случају кад се ради о избеглицама редовно запосленим као чланови посаде на неком броду који вије заставу неке Државе уговорнице та држава ће с благонаклоношћу проучити могућност да поменутим избеглицама одобри да се настане на њеној територији и да им изда путне исправе или да их привремено прими на своју територију, нарочито ради тога да олакша њихово настањивање у некој другој земљи.

Глава II

ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ

Члан 12

Лични статус

1. Лични статус сваког избеглице регулисаће се законом земље његовог домицила или ако домицила нема, законом земље његовог места пребивања.
2. Свака Држава уговорница поштоваће права која је избеглица раније стекао и која проистичу из личног статуса, а посебно она која настају из брака, под резервом, ако је потребно, испуњења формалности предвиђених законодавством поменуте државе, с тим што право о коме се ради треба да буде од оних права која би била призната законодавством поменуте државе да заинтересовано лице није постало избеглица.

Члан 13

Покретна и непокретна имовина

Државе уговорнице ће према свакој избеглици примењивати што је могуће повољнији поступак, а на сваки начин поступак који неће бити мање повољан од онога који је примљен, под истим околностима, на странце уопште у погледу стицања покретне и непокретне имовине и других права која се на то односе, изнајмљивања и других уговора који се односе на покретну и непокретну имовину.

Члан 14

Интелектуална и индустриска својина

У погледу заштите индустриске својине, нарочито изума, цртежа, модела, фабричких ознака, комерцијалних имена, и у погледу заштите књижевне, уметничке и научне својине, сваки избеглица уживаће у земљи где има своје уобичајено место боравка заштиту која се даје и држављанима поменуте земље. На територији ма које друге Државе уговорнице они ће уживати заштиту која се на поменутој територији даје држављанима земље у којој избеглица има своје уобичајено место боравка.

Члан 15

Права удруживања

Државе уговорнице ће примењивати према избеглицама који бораве редовно на њиховој територији, у погледу удружења која немају политички циљ и која нису лукративна и у погледу струковних синдиката, најповољнији поступак који се под истим околностима примењује према држављанима неке стране земље.

Члан 16

Право појављивања пред судом

1. Сваки избеглица ће имати, на територији Држава уговорница, слободан и лак приступ пред судове.
2. У Држави уговорници где има своје уобичајено место боравка, сваки избеглица уживаће исти поступак као и држављанин у погледу приступа пред судове, укључујући судску помоћ и ослобођење од цаутио јудикатум солви.
3. У Државама уговорницама ван оне у којој има своје уобичајено место боравка, и у погледу питања о којима је реч у параграфу 2, сваки избеглица уживаће исти поступак као и држављанин земље у којој он има своје уобичајено место боравка.

Глава III

ЛУКРАТИВНА ЗАПОСЛЕЊА

Члан 17

Плаћене професије

1. Државе уговорнице ће примењивати према сваком избеглици који редовно борави на њиховој територији најповољнији поступак који се, под истим околностима, примењује на држављане неке стране земље у погледу вршења неке плаћене професионалне дужности.
2. У сваком случају, мере ограничења наметнуте странцима или упослењу странаца ради заштите домаћег тржишта рада неће се примењивати на избеглице који су од стране заинтересоване Државе уговорнице тога већ били

ослобођени на дан ступања на снагу ове конвенције или на избеглице који испуњавају један од следећих услова:

- а) ако су три године боравили у тој земљи;
- б) ако имају за брачног друга лице које има држављанство земље боравка. Избеглица не може захтевати право коришћења овом одредбом у случају да напусти свог брачног друга;
- с) ако има једно или више деце која имају држављанство земље боравка.

3. Државе уговорнице ће размотрити са благонаклоношћу усвајање мера које имају за циљ да права свих избеглица у погледу вршења плаћених професија изједначе са правима њихових држављана и то нарочито за избеглице који су ушли на њихову територију сходно примени програма рекрутовања радне снаге или плану усељавања.

Члан 18

Неплаћене професије

Државе уговорнице примењиваће према избеглицама које се редовно налазе на њиховој територији што је могуће повољнији поступак, а у сваком случају поступак који није мање повољан од онога који под истим околностима примењује на странце уопште у погледу вршења неке неплаћене професије у пољопривреди, индустрији, занатству и трговини, као и стварању комерцијалних и индустријских друштава.

Члан 19

Слободне професије

1. Свака Држава уговорница ће примењивати према избеглицама који редовно бораве на њеној територији, а који имају дипломе признате од стране надлежних власти поменуте државе и желе вршити неку слободну професију, што је могуће повољнији поступак, а у сваком случају поступак који није мање повољан од онога који, под истим условима, примењују према странцима уопште.

2. Државе уговорнице учиниће све што је у њиховој моћи, сходно њиховим законима и уставима, да би обезбедиле настањене одређених избеглица на територији ван метрополе чије међународне односе оне обезбеђују.

Глава IV БЛАГОСТАЊЕ

Члан 20

Рационирање

У случају кад постоји систем рационарања коме је подвргнуто целокупно становништво и којим се регулише општа расподела производа којих нема довољно, према избеглицама ће се поступати као према домаћим држављанима.

Члан 21

Стан

Што се тиче стана, Државе уговорнице ће, уколико то питање пада под удар закона и прописа или подлеже контроли од стране јавних власти, примењивати према избеглицама који редовно бораве на њиховој територији што је могуће повољнији поступак; тај поступак у сваком случају не може бити мање повољан од онога који се, под истим околностима примењује на странце уопште.

Члан 22

Опште образовање

1. Државе уговорнице ће у погледу основне наставе примењивати према избеглицама исти поступак као и према својим држављанима.
2. Државе уговорнице ће примењивати према избеглицама што је могуће повољнији поступак, а у сваком случају поступак који није мање повољан од онога који се под истим околностима примењује према странцима уопште у погледу других категорија наставе осим основне, а нарочито у погледу приступа на студије, признавање сведочанстава о студијама, диплома и универзитетских уверења издатих у иностранству, плаћања дажбина и такса и додељивања стипендија за студије.

Члан 23

Јавна помоћ

У погледу помоћи и јавне потпоре Државе уговорнице ће примењивати према избеглицама који редовно бораве на њиховој територији исти поступак као и према својим држављанима.

Члан 24

Радно законодавство и социјално осигурање

1. Државе уговорнице ће примењивати на избеглице које редовно бораве на њиховој територији исти поступак као и према својим држављанима у следећем погледу:
 - а) уколико су та питања регулисана законодавством или зависе од административних власти: плате, укључујући и породичне додатке ако ти додаци чине део плате, трајања рада, прековремених часова, плаћеног годишњег одмора, ограничења у погледу рада код куће, доба пријема у службу, учења у привреди и стручног образовања рада жена и омладине и уживања предности које су дате колективним конвенцијама;
 - б) социјалног осигурања (законске одредбе о несрећама на послу, о професионалним болестима, порођају, болести, инвалидности, старости и смрти, о незапослености, породичним обавезама као и о сваком другом ризику који је, сходно националном законодавству, регулисан системом социјалног осигурања), под резервом:

и) одговарајућих аранжмана о одржавању стечених права и права која су у току стицања;

) посебних одредаба прописаних националним законодавством земље боравка које се односе на давање или делове давања које се плаћају искључиво из јавних фондова, као и на додатке који се дају лицима која не испуњавају услове у погледу плаћања доприноса који се захтевају за давање редовне пензије.

2. Права на давања настала смрћу избеглице која је наступила због несреће на послу или професионалне болести неће бити ограничена чињеницом да притежавалац права пребива изван територије Државе уговорнице.

3. Државе уговорнице ће проширити на избеглице право коришћења споразумима које су закључиле или закључе међу собом у погледу одржавања права стечених или која су у току стицања у погледу социјалног осигурања, уколико избеглице испуњавају услове предвиђене за држављане Земаља потписница споразума о којима је реч.

4. Државе уговорнице ће испитати са благонаклоношћу могућност проширења на избеглице, у највећој могућој мери, права на користи које настају из сличних споразума који су или ће бити на снази између тих Држава уговорница и држава које нису уговорнице.

Глава V

АДМИНИСТРАТИВНЕ МЕРЕ

Члан 25

Административна помоћ

1. Ако би вршење права од стране неког избеглице обично захтевало помоћ страних власти којима се он не може обратити, Државе уговорнице на чијој територији он борави настојаће да му ту помоћ пружи било само њихове власти било нека међународна власт.
2. Власт или власти о којима је реч у параграфу 1 издаће или учинити да се под њиховом контролом, издају избеглицима исправе или уверења које би странцима редовно издале њихове националне власти или њиховим посредством.
3. Тако издате исправе или уверења замениће службена акта која странцима издају њихове националне власти или њиховим посредством и биће веродостојне док се не докаже супротно.
4. Под резервом изузетака који би могли бити прихваћени у корист домородаца, услуге поменуте у овом члану могу бити плаћене; али то плаћање ће бити умерено и у складу са убирањима од домаћих држављана за сличне услуге.
5. Одредбе овог члана ничим се не противе чл. 27 и 28.

Члан 26

Слобода кретања

Свака Држава уговорница даће избеглицама који се редовно налазе на њеној територији право да овде изаберу место свог боравка и да се слободно крећу под условима устаљеним прописима који се под истим околностима примењују на странце уопште.

Члан 27

Исправе о идентитету

Државе уговорнице ће издати исправе о идентитету сваком избеглици који се налази на њиховој територији и који не поседује ваљану путну исправу.

Члан 28

Путне исправе

1. Државе уговорнице ће издавати избеглицама који редовно бораве на њиховој територији путне исправе које им омогућују да путују ван те територије осим ако се томе не противе императивни разлози националне безбедности или јавног поретка; одредбе Прилога А уз ову конвенцију примењиваће се на те исправе. Државе уговорнице могу издавати такву путну исправу сваком другом избеглици на њиховој територији; оне ће поклонити нарочиту пажњу случајевима где се ради о избеглицама који се налазе на њиховој територији, а који нису у стању, да добију исправу за пут из земље њиховог редовног боравка.
2. Државе уговорнице ће признати путне исправе које су сходно ранијим међународним споразумима издале Стране потписнице тих споразума и третираће их као да су издате избеглицама на основу овог члана.

Члан 29

Фискалне обавезе

1. Државе уговорнице неће подвргавати избеглице дажбинама, таксама, порезима, ма како се оне називале, другим или већим од оних које се убирају или које ће се убирати од домаћих држављана у сличним ситуацијама.
2. Одредбе претходног параграфа не противе се примени на избеглице одредаба закона и прописа о таксама за издавање странцима административних докумената, укључујући и исправе о идентитету.

Члан 30

Трансфер имовине

1. Свака Држава уговорница одобриће избеглицама, сходно законима и прописима њихове земље, да имовину коју су унели на њену територију пренесу на територију друге земље где су они примљени ради новог настањења.

2. Свака Држава уговорница обратиће благонаклону пажњу молбама које поднесу избеглице који желе добити овлашћење за трансфер све друге имовине потребне за њихово ново настањивање у некој другој земљи где су примљени ради новог настањења.

Члан 31

Избеглице које бесправно бораве у земљи пријема

1. Државе уговорнице неће примењивати казнене санкције, због њиховог бесправног уласка или боравка, на избеглице које, долазећи директно са територије где су њихов живот или слобода били у опасности у смислу предвиђеном чланом 1, улазе или не налазе на територији без овлашћења, под резервом да се одмах пријаве властима и изложе из разлоге, признате као ваљане, њиховог бесправног уласка или присуства.

2. Државе уговорнице неће примењивати, у погледу путовања тих избеглица, друга ограничења сем оних која су потребна; та ограничења ће се примењивати само док се у земљи пријема не регулише статус тих избеглица или док они не успеју да буду примљени у неку другу земљу. Ради овог задњег пријема Државе уговорнице даваће тим избеглицама разуман рок као и све потребне олакшице.

Члан 32

Протеривање

1. Државе уговорнице ће протерати избеглицу који се редовним путем налази на њиховој територији само ако постоје разлози националне безбедности или јавног реда.

2. Протеривање тог избеглице вршиће се само у извршењу одлуке донете сходно поступку предвиђеним законом. Избеглици треба да буде дозвољено, осим ако се томе не противе императивни разлози националне безбедности, да поднесе доказе ради свог оправдања, да поднесе жалбу и да у ту сврху одреди себи заступника пред надлежном влашћу или пред једним или више лица које специјално одреди надлежна власт.

3. Државе уговорнице даће таквом избеглици разуман рок да би му омогућиле да тражи да га редовним путем прими нека друга земља. Државе уговорнице могу, у том року, применити мере унутрашњег карактера које сматрају за потребне.

Члан 33

Забрана протеривања и одбијања

1. Ни једна Држава уговорница неће протерати или вратити силом, на ма који начин то било, избеглицу на границе територије где би његов живот или слобода били угрожени због његове расе, вере, држављанства, припадности некој социјалној групи или његових политичких мишљења.

2. На право коришћења овом одредбом не може се ипак позвати избеглица кога из озбиљних разлога треба сматрати опасним за безбедност земље где се налази или који, пошто је против њега донета коначна одлука због злочина или

нарочито тешког кривичног дела, претставља опасност за заједницу поменуте земље.

Члан 34

Натурализација

Државе уговорнице омогућиће, у највећој могућој мери, асимилацију и натурализацију избеглица. Оне ће нарочито настојати да убрзају поступак натурализације и да смање, у највећој могућој мери, таксе и трошкове тог поступка.

Глава VI

ИЗВРШНЕ И ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 35

Сарадња националних власти са Уједињенима нацијама

1. Државе уговорнице се обавезују да ће сарађивати са Високим комесаром Уједињених нација за избеглице или сваком другом установом Уједињених нација која би га заменила, у вршењу његових дужности и посебно да би му олакшале његов задатак надзора над применом одредаба ове конвенције.

2. Да би омогућиле Високом комесару или свакој другој установи Уједињених нација која би га заменила да поднесу извештаје надлежним органима Уједињених нација, Државе уговорнице се обавезују да им доставе у одговарајућој форми тражена обавештења и статистичке податке који се односе:

а) на статус избеглица,

б) на привођење ове конвенције у дело и

с) на законе, прописе и уредбе које су или ће ступити на снагу у погледу избеглица.

Члан 36

Обавештења о националним законима и прописима

Државе уговорнице ће достављати Генералном секретару Уједињених нација текстове закона и прописа које би могли донети ради обезбеђења примене ове конвенције.

Члан 37

Однос према ранијим конвенцијама

Не дирајући у одредбе параграфа 2 члана 28, ова конвенција замењује, између Страна потписница конвенције, споразуме од 5 јула 1922, 31 маја 1924, 12 маја 1926, 30 јуна 1928 и 30 јула 1935 године, као и конвенције од 28 октобра 1933, 10 фебруара 1938, протокол од 14 септембра 1939 и споразум од 15 октобра 1946 године.

Глава VII
ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38

Решавање спорова

Сваки спор између Страна потписница ове конвенције у погледу њеног тумачења или њене примене, који не буде решен другим средствима, поднеће се пред Међународни суд правде на захтев једне од страна у спору.

Члан 39

Потписивање, ратификација и приступање

1. Ова конвенција ће бити отворена за потписивање у Женеви 28 јула 1951 године, и, после тога датума, депонована код Генералног секретара Уједињених нација. Она ће бити отворена за потписивање у Европском уреду Уједињених нација од 28 јула до 31 августа 1951 године, затим ће поново бити отворена за потписивање у седишту Организације Уједињених нација, од 17 септембра 1951 до 31 децембра 1952 године.

2. Ова конвенција ће бити отворена за потписивање од стране свих Држава чланица Организације Уједињених нација као и сваке државе нечланице позване на Конференцију опуномоћеника о статусу избеглица и лица без држављанства или сваке државе којој Генерална скупштина буде упутила позив да је потпише. Она ће бити ратификована, а ратификациони инструменти ће бити депоновани код Генералног секретара Уједињених нација.

3. Државе о којима је реч у параграфу 2 овога члана могу приступити овој конвенцији почев од 28 јула 1951 године. Приступање ће се вршити депоновањем инструмената о приступању код Генералног секретара Уједињених нација.

Члан 40

Одредба о територијалној примени

1. Свака држава ће моћи, приликом потписивања, ратификације или приступања, изјавити да ће се ова конвенција проширити на све територије које она заступа на међународном пољу, или на једну или више њих. Таква изјава ће почети да производи дејство од дана ступања на снагу конвенције према тој држави.

2. У свако доба касније то проширење ће се вршити нотификацијом упућеном Генералном секретару Уједињених нација и почеће да производи дејство почев од деведесетог дана пошто Генерални секретар Уједињених нација буде примио нотификацију или на дан ступања конвенције на снагу у погледу поменуте државе ако је овај датум каснији.

3. Што се тиче територија на које се ова конвенција неће примењивати на дан потписивања, ратификације или приступања, свака заинтересована држава испитаће могућност да што је могуће пре предузме све потребне мере ради примене ове конвенције на поменуте територије под условом, ако је то

потребно, да за то дају сагласност владе тих територија која је потребна из уставних разлога.

Члан 41

Савезна одредба

У случају кад се ради о федеративној или неунитарној држави, примењиваће се доње одредбе:

- а) што се тиче чланова ове конвенције чије привођење у дело спада у надлежност законодавне делатности савезне законодавне власти, обавезе савезне владе биће, у том оквиру, исте као и обавезе страна које нису федеративне државе;
- б) што се тиче чланова ове конвенције чија примена спада у надлежност законодавне делатности сваке од држава, области или кантона који је сачињавају а који, на основу наставног система федерације, нису обавезни да доносе законодавне мере, савезна влада ће, што је могуће пре, и уз своје повољно мишљење, обавестити надлежне власти држава, области или кантона о поменутих члановима;
- с) федеративна држава потписница ове конвенције поднеће на тражење сваке друге Државе уговорнице које јој буде достављено преко Генералног секретара Уједињених нација, експозе законских прописа и праксе који су на снази у федерацији и јединицама које је сачињавају у погледу ове или оне одредбе конвенције, и означити у којој је мери дато дејство, овим или оним законодавним актом, поменутој одредби.

Члан 42

Резерве

- 1. Приликом потписивања, ратификације или приступања, свака држава може ставити резерве на чланове конвенције сем чл. 1, 3, 4, 16 (1), 33, 36 до 46 закључно.
- 2. Свака Држава уговорница која је ставила резерву сходно параграфу 1 овога члана може у свако доба повући ту резерву обавештењем о томе упућеним Генералном секретару Уједињених нација.

Члан 43

Ступање на снагу

- 1. Ова конвенција ступа на снагу деведесетог дана после дана депоновања шестог инструмента о ратификацији или приступању.
- 2. За сваку државу која буде ратификовала конвенцију или јој буде приступила после депоновања шестог инструмента о ратификацији или приступању, она ће ступити на снагу деведесетог дана после депоновања инструмента те државе о ратификацији или приступању.

Члан 44

Отказивање

1. Свака Држава уговорница може отказати ову конвенцију у свако доба нотификацијом упућеном Генералном секретару Уједињених нација.
2. Отказ ће почети да производи дејство за заинтересовану државу годину дана од дана када Генерални секретар Уједињених нација прими тај отказ.
3. Свака држава која је дала изјаву или нотификацију сходно члану 40 може накнадно обавестити Генералног секретара Уједињених нација да ће конвенција престати да се примењује на територију назначену у обавештењу. Конвенција ће тада престати да се примењује на ту територију годину дана од дана кад Генерални секретар прими то обавештење.

Члан 45

Ревизија

1. Свака Држава уговорница може у свако доба тражити ревизију ове конвенције путем обавештења упућеним Генералном секретару Уједињених нација.
2. Генерална скупштина Уједињених нација препоручиће мере које треба предузети, ако је потребно, у вези са тим захтевом.

Члан 46

Нотификација Генералног секретара Уједињених нација

Генерални секретар Уједињених нација нотификоваће свим државама чланицама Уједињених нација и државама нечланицама о којима је реч у члану 39:

- a) изјаве и обавештења о којима је реч у одељку Б члана 1;
- b) потписе, ратификације и приступања о којима је реч у члану 39;
- c) изјаве и нотификације о којима је реч у члану 40;
- d) резерве, стављене или повучене, о којима је реч у члану 42;
- e) датум кад ће ова конвенција ступати на снагу, у примеру члана 43;
- f) отказе и обавештења предвиђене у члану 44;
- g) захтеве за ревизијом о којима је реч у члану 45.

У потврду чега су опуномоћеници, прописно овлашћени, потписали ову конвенцију у име својих влада.

Сачињено у Женеви, 28 јула хиљаду девет сто педесет и прве године, у једном једином примерку, чији су енглески и француски текст поједнако веродостојни

и који ће бити депонован у архиви Организације Уједињених нација, а чије ће оверене копије бити достављене свим Државама чланицама Уједињених нација и државама нечланицама о којима је реч у члану 39.

Convention relating to the Status of Refugees, усвојена 28. јула 1951., *United Nations Treaty Series*, vol. 189, п. 137, ступила на снагу 22. априла 1954. Конвенцију је до 1. јануара 2005. ратификовало 142 државе.
Ратификована и објављена у *Сл. листу ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми*, бр. 7/60.